

VERSLAG WERKGROEPEN HEEMKUNDEKRING HELMONT 2018
Bijlage verslag jaarvergadering 26 februari 2019, punt 10

*Archeologie. Lid: Marinus van den Elsen.

Rond de archeologische opgravingen die in de stad plaatsvinden is er regelmatig contact met de stadsarcheoloog Theo de Jong. Hij is daar vrijwel altijd bij betrokken en houdt de Heemkundekring via Marinus op de hoogte. Afgelopen jaar is in het "Binderen boek" uitgebreid aandacht besteed aan de hoge archeologische waarden van het Binderen terrein. Dit boek werd uitgegeven door de Stichting Archeologische Samenwerking (SAS) Peelland waar de Heemkundekring lid van is.

*Archief. Lid: Dorethé van Dijk.

Deze werkgroep is, na een heleboel voorwerk van de werkgroep bibliotheek, opgestart om al het materiaal, m.u.v. boeken en foto's, van de heemkundekring te inventariseren, te ontsluiten en waar mogelijk te digitaliseren. Alles wat de moeite waard is om bewaard te blijven wordt opgeslagen in archiefdozen op de zolder en gepubliceerd in een lijst die t.z.t. wordt geplaatst op de website.

*Bibliotheek: Leden: Bertus Brinkman en Louis Holtus.

Deze werkgroep verzamelt en beheert boeken met betrekking tot Helmond en omgeving. Hiervan is een lijst samengesteld welke is in te zien via de website Heemkundekring Helmont onder de naam "boekenbestand".

*Digitalisering dia's. Lid: Tini van Dijk en Harry van Koll.

Tini heeft het afgelopen jaar al een grote hoeveelheid dia's gedigitaliseerd afkomstig van de Familie Niessen en is nu bezig met de rest wat nog in de heemkamer ligt. De dia's worden ontsloten middels een digitale lijst die ook weer t.z.t. wordt gepubliceerd op de website.

*Digitalisering foto's en films. Leden: Henk van Dijk en Herman Segers.

Henk van Dijk neemt zelf het woord en vraagt vrijwilligers die bereid zijn om een grote hoeveelheid foto's in te scannen.

*Erfgoed Geo Wiki. Lid: Eugène van Sas.

Niet duidelijk of deze werkgroep nog bestaat.

*Genealogie. Leden: Corrie v.d. Werff, Henk Adriaans, Hans van der Zanden, Wil Ketelaars en Louis Holtus.

Elke donderdagmorgen zijn Hans, Henk, Wil en Corry aanwezig in Het Bakken boven in lokaal 5. Nadat Piet Bogaarts is overleden en Harrie Scheepers de groep heeft verlaten, is er veel onduidelijkheid ontstaan. We zijn daarom eerst begonnen met het inventariseren van de kasten en de pc's om het hele gebeuren helder te krijgen.

Afgelopen jaren hebben we stamboomonderzoek gedaan naar de families van de burgemeester en haar man. Dit heeft geresulteerd in een volledige kwartierstaat van voorouders en een prachtig boek met de uitgebreide stamboomgegevens, dat is overhandigd aan mevrouw Elly Blanksma en haar man tijdens het 70-jarig bestaansfeest.

Dit jaar is begonnen aan een onderzoek naar de voorouders van onze voorzitter Ton Janssens. We helpen bezoekers / mailers met het zoeken naar familiegegevens om een (digitale) stamboom op te zetten. Veel is online te vinden, maar we hebben ook microfiches en boeken van de burgerlijke stand van Helmond.

We zijn continu bezig met verzamelen, scannen en digitaliseren van allerlei persoonsgegevens zoals rouwadvertenties, condoleancekaarten, geboortekaartjes en trouwkaarten. (Dit is een tijdrovende

klus; wij zijn daarom op zoek naar mensen die tijdelijk hand- en spandiensten willen verrichten; dit kan je thuis doen).

De gegevens worden zo opgeslagen dat een zoekfunctie gebruikt kan worden. (Zoals bijvoorbeeld in het Nederlands Bidprentjes Archief).

Op bovengenoemde kaarten en advertenties staan zeer nuttige gegevens voor stamboomonderzoek en zijn dus altijd van harte welkom.

*Gevelstenen/kleine monumenten. Lid: Johnny Rademakers.

Johnny heeft het afgelopen jaar enkele gevelstenen gefotografeerd en deze doorgegeven aan Henk van Dijk. De meeste had Henk al in het digitale bestand.

*Helmond binnen de Wallen. Leden: Wim Boelhouters, Jeroen van de Heijden en Henk van Dijk (foto's).

Met het project 'Helmond binnen de Wallen' wordt gepoogd de bronnen betreffende de bewoningsgeschiedenis van het Helmondse centrum toegankelijk te maken. Tot deze bronnen behoren de schepenprotocollen, de verpondingsregisters, de hoofdgeldlijsten, de gaar- en collectboeken, de huizenlijsten, de notariële aktes en de kadastrale gegevens. Alle gegevens uit deze bronnen met betrekking tot het doel en doelgebied van de werkgroep zijn/worden vastgelegd in een database die via de website www.helmondbinnendewallen.nl is te raadplegen.

De werkgroepleden komen wekelijks bij elkaar om de nog niet verwerkte gegevens geschikt te maken voor de database.

De status van het project

- Alle (voormalige) percelen zijn bereikbaar via het adres of aan te klikken op de kaart.
- Van de periode 1832 tot ca. 1985 zijn alle kadastrale gegevens opgenomen en gepubliceerd.
- De notariële aktes uit de periode 1832 tot 1925 zijn opgenomen en gekoppeld aan de kadastrale gegevens.
- Van de brongegevens uit de periode 1650 tot 1832 zijn de percelen bewerkt die liggen aan de Veestraat Noord, Markt West, Markt Oost en Ameidestraat Noord. Daarmee is het gehele noordelijke gedeelte van ons onderzoeksgebied bewerkt. De gegevens zijn in te zien op de website.
- Aan alle percelen zijn foto's gekoppeld. Aanvankelijk de foto's van Erik van Heeswijk die zijn genomen in de periode 1997/1998. Nu zijn ook de foto's van Henk van Dijk, genomen in de periode 2016/2017 opgenomen. Het is frappant om te zien hoe Helmond in die 20 jaar is veranderd.

In 2018 is de website enige tijd offline geweest. De website was gehackt en de provider heeft de site geblokkeerd om erger te voorkomen. De werkgroep heeft de site aangepast met de huidige software-inzichten waardoor hacken op de wijze zoals dat gebeurd is, niet meer mogelijk is. Daarna heeft de provider de site weer online gezet.

Wat nog te doen:

- Op korte termijn moeten de op de site gebruikte kaarten vervangen worden. De nu gebruikte kaarten zijn van Google Maps, maar Google heeft besloten dat deze niet meer gratis ter beschikking worden gesteld. De website wordt daarom omgebouwd met kaarten van Open Street Map. Deze vallen onder de Open Source Licentie en blijven gratis.
- De gegevens van percelen over de periode 1650-1832 voor het zuidelijk deel van het onderzoeksgebied bewerken voor de database. Prognose: ca. 2 jaar.
- De schetstekeningen van de periode vóór 1650 opnemen bij de betreffende percelen. Prognose: 2^e helft van dit jaar.

- Varia opnemen. Dit kan zijn: literatuurvermeldingen, kranten- of tijdschriftenartikelen, advertenties e.d. Prognose: Opnemen wanneer we iets dergelijks tegenkomen.

Op termijn zullen ook alle gegevens van 'Helmond binnen de Wallen' gekoppeld moeten worden aan het project 'Historische Geografie Peelland'.

Er is al wel veel gedaan, maar blijft er ook nog veel werk over. De werkgroep houdt zich aanbevolen voor gegevens van leden van de heemkundekring, bijv. foto's, artikelen bijzonderheden e.d.

Alles wat direct met de bewoningsgeschiedenis te maken heeft is welkom.

*Historische Geografie. Leden: Wim Boelhouters, Ton Janssens en Frans 't Sas.

Het project 'Historische Geografie Peelland' heeft in aansluiting op het Limburgse Aezel Projekt, tot doel de versnipperde erfgoed-informatie in Zuidoost Brabant te digitaliseren, te bundelen en voor het brede publiek beschikbaar te stellen via het internet.

Heemkundekring Helmont werkt hiertoe nauw samen met de heemkundekringen uit de omliggende gemeentes. Na een informatieavond van en door de heemkundekring Myerle met als doel ons inzicht te geven in het project, heeft het bestuur van HKK Helmont besloten ook deel te nemen aan het project.

Op 25 oktober is de werkgroep definitief gestart. De eerste drie bijeenkomsten heeft Peter van de Berk (Mierlo) ons geïnformeerd over de plaatsen waar de gegevens te vinden zijn en uitgelegd hoe de uniforme mappenstructuur er uit moet zien. Alle werkgroepleden hebben inmiddels toegang tot de Cloud waar nu ook ruimte voor Helmond is gereserveerd. De werkgroep startte met het invoeren van de OAT-gegevens. De OAT is de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel (1832) van het kadaster. Deze gegevens vormen samen met de eerste kadasterkaart (het minuutplan van 1832) de basis van het project.

In 2019 zal Peter Ector (Nuenen) de werkgroep leren hoe te werken met het tekenprogramma QGIS voor het tekenen van kaarten.

De werkgroep komt eens per twee weken in de Heemkamer bij elkaar.

*Helmond Kwis. Leden: Gerry van Liempt, Riekje Adriaans en Dorethé van Dijk.

Op 29 januari hebben we de Helmond Kwis in De Cirkel gespeeld en op 5 februari bij de KBO in Stiphout.

*Jet en Jan (op stap met Jet en Jan, jong in 1910). Leden: Toon de Groof, Gerry van Liempt, Herman Segers en Henk Adriaans.

In dit project gaan leerlingen honderd jaar terug in de tijd. Samen met de tweeling Jet en Jan maken de kinderen kennis met het dagelijkse leven in 1910. Daarbij komen de thema's kleding, wonen, werk, school, voeding, vervoer en spel aan bod. Het project is op maat gemaakt voor Helmond, het voorleesverhaal speelt zich daar af en aan de hand van oude foto's kunnen de leerlingen vroeger en nu vergelijken. Ze leren niet alleen veel over het dagelijkse leven in 1910 maar reflecteren ook op het heden, op hun eigen dagelijks leven: hoe is dat anders of hetzelfde als bij Jet en Jan? En dat allemaal vooral door te *doen!* Onder begeleiding van enthousiaste vrijwilligers in het Jan Vissermuseum gaan de leerlingen zelf aan de slag met de voorwerpen uit de tijd van Jet en Jan. Denk aan: zelf zeep kloppen en de was doen, koffie malen, schrijven met een griffel op een leitje, sokken stoppen, bonen wegen en oude spelletjes. De taak van Toon is om de kinderen te ontvangen en een korte inleiding te geven over hoe het leven er ongeveer uit zag ruim 100 jaar geleden. Hoe ze leefden, hoe ze woonden en speelden, hun spelletjes, hun karweitjes thuis, hun kleding en schoeisel etc. daarna gaan de kinderen in groepjes hun karweitjes doen.

Een of twee andere vrijwilligers hebben de begeleidende ouders intussen uitgelegd hoe ze de kinderen moeten leren hun karweitjes te doen. De vrijwilligers zien toe dat alles goed verloopt en geven extra uitleg indien nodig, houden de tijd in de gaten en zorgen voor koffie voor de begeleiders.

Als de karweitjes gedaan zijn komen de kinderen weer in het filmzaaltje bij elkaar. Dan bespreekt Toon met de kinderen hoe ze het vonden en toetst of ze het ook begrepen hebben. Zonder uitzondering is er altijd geweldig veel enthousiasme bij de kinderen, bij leraren en ouders/begeleiders. Soms geeft Toon nog een aanvulling op het een en ander of op vragen van de kinderen en sluit af door iedereen te bedanken.

In 2018 deden er 16 scholen mee aan het project in totaal 850 kinderen. De kinderen krijgen 9 theorielessen op school en komen voor de 10^e les naar het museum.

*Lezingen en excursies. Leden: Frans 't Sas en Gerry van Liempt.

23 januari: lezing "Stinkende vellekes, ambachtelijke leerlooierijen in Helmond" door Theo de Jong.

20 maart: excursie naar Huijbregts Groep B.V., een Helmonds bedrijf dat zich richt op het mengen van poeders voor de voedingsmiddelenindustrie.

17 april: conference "De Helmonder heeft wel een ziel, maar hij is niet zelig" door Bert Kuijpers in De Fonkel in het kader van het 70 jarig jubileum.

11 september: lezing "De fiets, de MULO en het Helmondse dialect" door Wim Daniëls in De Fonkel ook in het kader van ons jubileum.

2 oktober: excursie "Dwars dur Hellemond", een rondrit door de stad gevolgd door een heerlijk buffet in het Jan Vissermuseum als verrassing voor onze leden ter gelegenheid van het 70 jarig jubileum.

20 november: lezing "Lang leve De Luchtbrug, 52 jaar Traverse" door Chiel van Hooff.

11 december: derde lezing in het kader van het jubileum over de helmondse taal door Jos Leenen in De Fonkel onder het motto "Als een Helmonder flauwekul maakt, dan moet je hem serieus nemen. Als hij serieus wordt, dan valt er meestal wat te lachen".

*Open monumentendag. Lid: Wim Promper.

Het thema voor dit jaar was: De smaak van Europa. Een moeilijk thema om te vertalen naar de Helmondse situatie waarbij ook recht gedaan moet worden aan de monumenten. Er is daarom gekozen om het thema om te zetten in "De smaak van Helmond". We hebben daarbij een presentatie in boekvorm gemaakt van restaurants in monumentale panden met een Europese keuken in Helmond. Bij een viertal restaurants kon men vooraf gekochte vouchers omwisselen voor een monumentmenuutje. Rekening houdend met de zeer beperkte publiciteit mogen we toch terugkijken op een geslaagde Open Monumentendag. Het thema voor 2019 zal zijn: "Plekken van Plezier".

*Struikelstenen. Leden: Wim van Lieshout, Thim Lohmann, André Dirks en Jolanda Bakker.

In december 2019 zullen op diverse plekken in Helmond in totaal 13 stenen worden geplaatst ter herdenking aan de deportatie van de bewoners van deze adressen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ook zal er in het Maurickplantsoen in de Rijpelberg een monument worden onthult voor de gedeporteerde Sinti/Roma, bewoners van het toenmalige kampje. Ter begeleiding wordt er een gedenkboek uitgegeven met de geschiedenis van deze mensen.

*Torendag. lid: Marinus van den Elsen.

Afgelopen jaar vond de Torendag plaats op zondag 6 mei. De Heemkundekring Helmont had een stand bij de Oude Toren in Stiphout die werd bemand door Henk Roosenboom en Marinus van den Elsen. Er was tevens de mogelijkheid de toren te beklimmen. Bezoekers kregen informatie over de middeleeuwse toren en haar omgeving. Het is de bedoeling om mensen meer bewust te maken hoe bijzonder dit gebied is. Er zijn ook 2 wandelroutes uitgezet van elk 5 km. door de omgeving met cultuur-historische uitleg. De toeloop was groot, mede doordat op die dag ook "Rondje Helmond" plaats vond. Dat was een gelukkige bijkomstigheid. Hopelijk kunnen we het dit jaar weer samen laten vallen met dit fietsevenement.

*Redactie Helmonds Heem.

De redactie van Helmonds Heem bestaat uit vijf personen t.w. Marinus van den Elsen, Martin Geerts, Kelly Geerts, Berry Wijnen en Hans Vogels. Het magazine verschijnt vier keer per jaar en kan derhalve niet altijd actueel zijn. Iedere editie bevat, naast verenigingsinformatie, kennis en informatie over de geschiedenis van Helmond. Marinus van den Elsen draagt zorg voor de lay-out en de opmaak, Hans Vogels en Martin Geerts voor de tekstuele inhoud. Helmonds Heem schijnt meer en meer bekendheid te krijgen, immers met enige regelmaat ontvangen wij artikelen van derden, ook van buiten de vereniging.

*Distributie Helmonds Heem. Leden Frans 't Sas, Gerry van Liempt, Johnny Rademakers, Louis Holtus, Bertus Brinkman, Wim van Lieshout, Dorethé van Dijk, Toon de Groof, Kelly Geerts en Berry Wijnen brengen 4x per jaar het heemblad en 1x per jaar de uitnodiging van de jaarvergadering naar de leden met onze hartelijke dank daarvoor!

*Een aparte vermelding voor Twan Klomp. Hij scant thuis al zijn luchtfoto's gemaakt tijdens zijn werkzame leven als piloot en luchtfotograaf voor de politie. Deze foto's worden beschikbaar gesteld aan ons en aan de heemkundekringen van omliggende gemeenten. Twan is ook de schrijver van het boek "De strontvlieg".

Tot slot:

Het Nederlands Bidprentjes Archief met als leden: Thea van Stokkum, Theo van Beeck, Ton Aben, Christ Beekmans en Wim Jansen die in onze heemkamer onderdak vinden. Er zijn inmiddels ruim 92.356 bidprentjes gedigitaliseerd en op de website gepubliceerd. Helaas is men gedwongen door de nieuw privacywetgeving de namen van de nabestaanden af te schermen tot ongeveer 70 jaar naar het verleden. Inmiddels zijn ongeveer 53.300 bidprentjes gecontroleerd en vrijgegeven.

*Webmaster. Frans Jacobs.

*Beheer heemkamer. Thea van Stokkum en Harrie van Koll.

*Apparatuur heemkamer. Harrie van Koll.

*Administratieve coördinatie. Dorethé van Dijk.

*Begunstigers/sponsors. Bestuur.